

TEKST USVOJEN NA SEDNICI KOMISIJE OD 29.maja 2002.godine

NACRT ZAKONA

O POVRACAJU IMOVINE I OBESTECENJU

Glava prva

OSNOVNE ODREDBE

Clan 1.

(1) Ovim zakonom uredjuju se uslovi, nacin i postupak vraćanja imovine koja je na teritoriji Republike Srbije podržavljena oduzimanjem od bivših vlasnika - fizickih i pravnih lica, primenom propisa o agrarnoj reformi, konfiskaciji, sekvestraciji, nacionalizaciji i eksproprijaciji I drugih propisa koji su doneseni i primenjivani u periodu od 1945.godine, kao i svim drugim aktima kojima je izvršeno podržavljenje bez tržišne naknade.

(2) Imovina se, u smislu ovog zakona, vraća u naturi, u vidu iste ili druge imovine, a ako to nije moguće daje se tržišna naknada u vidu kapitalskih udela, akcija, obveznica, drugih hartija od vrednosti ili u novcu.

(3) Prioritet će se dati povraćaju imovine u naturi.

Clan 2.

Pojedini izrazi upotrebljeni u ovom zakonu imaju sledeće značenje:

1) Pod imovinom se smatraju stvari nepokretne i pokretne i prava.

2) Pod propisima o oduzimanju imovine podrazumevaju se naročito sledeći propisi:

1. Odluka AVNOJ-a o prelazu u drzavnu svojinu neprijateljske imovine, odrzavnoj upravi nad imovinom neprisutnih lica i o sekvestru nad imovinom koju su okupatorske vlasti prisilno otudjile («Sluzbeni list DFJ», br. 2/1945);
2. Zakon o agrarnoj reformi i kolonizaciji («Sluzbeni list DFJ», br.64/1945, «Sluzbeni list FNRJ», br. 24/1946, 101/1947, 105/1948,21/1956,55/1957, 10/1965);
3. Zakon o agrarnoj reformi i unutrasnjoj kolonizaciji ("Sluzbeni glasnik NRS", br. 39/1945, 4/1946);
4. Zakon o agrarnoj reformi i unutrasnjoj kolonizaciji ("Sluzbeni glasnik NRS", br. 5/1948, 1/1949 i 34/1956);
5. Odluka o ustanovi suda za sudjenje zlocina i prestupa protiv srpske nacionalne casti ("Sluzbeni glasnik NRS", br.1/ 1945);
6. Odluka o sudu za sudjenje zlocina i prestupa protiv srpske nacionalne casti ("Sluzbeni glasnik NRS", br.3/ 1945);
7. Zakon o suzbijanju nedopustene spekulacije i privredne sabotaze («Sluzbeni list DFJ», br. 26/1945);
8. Zakon o zabrani izazivanja nacionalne, rasne (plemenske) i verske mrznje i razdora («Sluzbeni list DFJ», br. 36/1945);
9. Zakon o zastiti i upravljanju narodnom imovinom («Sluzbeni list DFJ»,br. 36/1945);
10. Zakon o konfiskaciji imovine i o izvršenju konfiskacije («Sluzbeni list DFJ», br. 40/1945);
11. Zakon o potvrđi i izmenama i dopunama Zakona o konfiskaciji imovine i o izvršenju konfiskacije («Sluzbeni list FNRJ», br. 61/1946, 74/1946);
12. Zakon o oduzimanju ratne dobiti stecene za vreme neprijateljske okupacije ("Sluzbeni list DFJ", br.36/1945);
13. Zakon o potvrđi i izmenama i dopunama Zakona o oduzimanju ratne dobiti stecene za vreme neprijateljske okupacije ("Sluzbeni list FNRJ",br.52/1946);

14. Zakon o drzavljanstvu ("Sluzbeni list DFJ", br. 64/1945, "Sluzbeni list FNRJ", br. 105/1948);

15. Zakon o oduzimanju drzavljanstva oficirima i podoficirima bivse jugoslovenske vojske, koji nece da se vrata u otadzbinu i pripadnicima vojnih formacija koji su sluzili okupatoru i odbegli u inostranstvo («Sluzbeni list DFJ», br. 64/1945 i «Sluzbeni list FNRJ», br. 86/1946);

16. Zakon o krivicnim delima protiv naroda i drzave («Sluzbeni list DFJ», br. 66/1945 i «Sluzbeni list FNRJ», br. 59/1946, 86/1946);

17. Zakon o suzbijanju nedopustene trgovine, nedopustene spekulacije I privredne sabotaze («Sluzbeni list FNRJ», br. 56/1946, 74/1946);

18. Zakon o prelazu u drzavnu svojinu neprijateljske imovine i o sekvestraciji nad imovinom odsutnih lica («Sluzbeni list FNRJ», br. 63/1946, 74/1946);

19. Zakon o postupanju sa imovinom koju su sopstvenici morali napustiti u toku okupacije i imovinom koja im je oduzeta od strane okupatora i njegovih pomagaca («Sluzbeni list FNRJ», br. 36/1945);

20. Zakon o potvrđi i izmenama Zakona o postupanju sa imovinom koju su sopstvenici morali napustiti u toku okupacije i imovinom koja im je oduzeta od strane okupatora i njegovih pomagaca («Sluzbeni list FNRJ», br. 64/1946);

21. Zakon o zastiti opstena rodne imovine i imovine pod upravom drzave («Sluzbeni list FNRJ», br. 86/1946);

22. Zakon o nacionalizaciji privatnih privrednih preduzeca («Sluzbeni list FNRJ», br. 98/1946, 35/1948);

23. Uredba o arondaciji zemljista poljoprivrednih dobara («Sluzbeni list FNRJ», br. 99/1946), ako korisnici prava nisu dobili odgovarajuće drugo zemljiste;

24. Odluka NKOJ o privremenoj zabrani vraćanja kolonista u njihova ranija mesta zivljenja («Sluzbeni list DFJ», br. 13/1945);

25. Zakon o postupanju sa napustenom zemljom kolonista u AKMO («Sluzbeni list NRS», br. 9/1947);
26. Zakon o reviziji dodeljivanja zemlje kolonistima i agrarnim interesentima u AKMO («Sluzbeni list FNRJ», br. 89/1946);
27. Zakon o likvidaciji agrarne reforme vrsene do 6. aprila 1941. godine na velikim posedima u Autonomnoj Pokrajini Vojvodini
28. Osnovni zakon o eksproprijaciji («Sluzbeni list FNRJ», 28/1947), ako korisnici prava na ime naknade nisu dobili drugu nepokretnost;
29. Osnovni zakon o postupanju sa ekspropriisanim i konfiskovanim sumskim posedima ("Sluzbeni list FNRJ", 61/1946);
30. Krivicni zakonik («Sluzbeni list FNRJ», br. 13/1951);
31. Zakon o izvršenju kazni, mera bezbednosti i vaspitno-popravnih mera("Sluzbeni list FNRJ", br. 47/1951);
32. Uredba o imovinskim odnosima i reorganizaciji seljacke radne zadruge, («Sluzbeni list FNRJ», br. 14/1953), ako korisnici prava nisu dobili odgovarajuće drugo zemljište;
33. Zakon o poljoprivrednom zemljišnom fondu opštenarodne imovine i o dodeljivanju zemlje poljoprivrednim organizacijama («Sluzbeni list FNRJ», br. 22/1953);
34. Zakon o nacionalizaciji najamnih zgrada gradjevniskog zemljišta («Sluzbeni list FNRJ», br. 52/1958);
35. Osnovni zakon o iskoriscavanju poljoprivrednog zemljišta («Sluzbeni list FNRJ», br. 43/1959 i 53/1962, kao i «Sluzbeni list FNRJ», 10/1965, 25/1965 – preciscen tekst, 12/1967 i 14/1970), ako korisnici porava nisu dobili odgovarajuće drugo zemljište.
36. Zakon o odredjivanju gradj. zemljišta u gradovima i naseljima gradskog karaktera (Sl. list SFRJ 32/68)
37. Zakon o otkupu privatnih apoteka (Sl. list FNRJ br. 50/1949)
- 3) Pod izrazom podrzavljena imovina podrazumeva se privatna imovina iz stava 1. ovog clana bez obzira na to da li je ta

imovina aktom o podržavljenju presla u opstena rodnu svojinu, državnu, društvenu ili zadružnu svojinu.

4) Pod aktom o podržavljenju podrazumevaju se pravni akti koji su imali neposredno dejstvo, kao što su propisi, presude, odluke, resenja, drugi pravni akti kao i materijalne radnje državnih organa putem koji je privatna imovina podržavljena.

5) Pod državnim organima podrazumevaju se sudovi, organi uprave, komisije i narodni odbori i njima srodni organi koji su na osnovu propisa o oduzimanju imovine bili ovlašćeni za donosenje akata o podržavljenju.

6) Pod bivsim vlasnicima podrazumevaju se fizicka i pravna lica koja su bila vlasnici imovine oduzete primenom propisa o oduzimanju imovine i njihovi pravni sledbenici (univerzalni sukcesori), koji polazu pravo na povracaj imovine, odnosno na novcano obestecenje po ovom zakonu.

7) Pod obveznicima vracanja podrazumevaju se država, preduzeca i druga pravna lica, kao i fizicka lica u ciji se imovini nalaze stvari koje se na osnovu ovog zakona vracaju bivsim vlasnicima, odnosno koja su obavezna po ovom zakonu na povracaj imovine ili obestecenje.

8) Pod povracajem imovine u naturi , podrazumeva se i uvodjenje u posed pod uslovima previdjenim ovim zaknom.

Clan 3.

(1) Pravo povracaja imovine, odnosno obestecenja imaju fizicka i pravna lica kojima je imovina oduzeta na osnovu propisa o oduzimanju imovine , navedenih u clanu 2. tac. 2. ovoga zakona, kao i ona fizicka lica kojima je imovina podržavljena bez naknade na osnovu drugog propisa donetog do stupanja na snagu Ustava SFRJ iz 1963. godine.

(2) To pravo imaju i ona fizicka lica kojima je presudom, odlukom ili drugim aktom državnog organa, odnosno aktima i radnjama pojedinaca prilikom izvrsavanja ovlašćenja državnog organa, bila oduzeta imovina na osnovu ništavog pravnog posla, bez pravnog osnova, ili zloupotrebom prava ili politicke moci.

(3) Odredbe ovog zakona primenice se i na vraćanje imovine, odnosno obeštećenje za imovinu koja je prešla u državnu svojinu:

- a) na osnovu pravnog posla koji je zaljučen pod prinudom, prevarom, pretnjom ili u zabludi;
- b) oduzimanjem uz naknadu koja ne prelazi jednu polovinu vrednosti imovine (oštećenje preko polovine).

Clan 4.

(1) Na resavanje pitanja koja su predmet ovog zakona shodno ce se primeniti odredbe zakona kojima su uredjeni svojinskopravni, obligacioni, naslednopravni i drugi imovinski odnosi, ako nisu u suprotnosti sa ovim zakonom.

(2) U postupcima za ostvarivanje prava po ovom zakonu primenjuje se Zakon o opstem upravnom postupku, ako ovim zakonom nije drukcije odredjeno.

Clan 5.

Sticanje nepokretnosti, druge imovine i imovinskih prava, odnosno novcane naknade po ovom zakonu, ne podleze placanju poreza.

Glava druga

NOSIOCI PRAVA I OBAVEZA

1. Bivsi vlasnici (korisnici prava)

Clan 6.

(1) Pravo povracaja imovine, odnosno obestecenja, po odredbama ovog zakona imaju bivsi vlasnici, ili njihovi naslednici, koji su liseni svoje imovine primenom propisa i akata iz cl. 2. i 3. ovog zakona.

(2) To pravo imaju i strani drzavljanu u skladu sa medjudrzavnim sporazumima.

(3) Uslovi iz st. 1. i 2. ovog clana ne odnose se na bivse jugoslovenske drzavljanu kojima je imovina oduzeta usled prelaska u strano drzavljanstvo.

Clan 7.

Pravo povracaja imovine, odnosno obestecenja u smislu ovog zakona, nemaju bivsi vlasnici koji su dobili naknadu ili su imali pravo da dobiju naknadu za oduzetu imovinu, od inostrane drzave, ako ovim zakonom nije drukcije odredjeno.

Clan 8.

(1) Pravna lica kojima je imovina podrzavljena na osnovu propisa iz clana 2. stav 2. ovog zakona imaju pravo povracaja imovine, odnosno obestecenja samo ako je to ovim zakonom izricito odredjeno.

(2) Pravo povracaja imovine, odnosno obestecenja imaju crkve i druge verske zajednice i njihove ustanove, koje u vreme stupanja na snagu ovog zakona deluju na teritoriji Republike Srbije, u skladu sa posebnim zakonom.

(3) Pravo povracaja imovine kapitalskih i licnih drustava imaju akcionari odnosno udelnicari, kao i ortaci, koji su fizicka lica.

(4) Pravo povracaja imovine, odnosno obestecenja pripada i zaduzbinama, legatima, fondovima i nekomercijalnim pravnim licima.

Clan 9.

(1) Ako je bivsi vlasnik koji ima pravo na povracaj imovine, odnosno na obestecenje, umro ili je proglasen umrlim, prava iz ovog zakona prelaze na njegove naslednike.

(2) Pravo nasljedjivanja ocenjuje se na osnovu odredaba Zakona o nasljedjivanju Republike Srbije, ako ovim zakonom nije drukcije određeno.

(3) Ako su naslednici već utvrđjeni na osnovu stranog prava, u pogledu ovog pitanja primenice se to strano pravo.

(4) Izuzetno od odrebe stava 3. ovoga člana u pogledu nasljedjivanja nepokretnosti koje se nalaze na teritoriji Republike Srbije primenjuje se pravo Republike Srbije.

2. Obveznici vraćanja

Član 10.

(1) Obveznik vraćanja nepokretnosti je država ili drugo pravno kao i fizičko lice koje je u momentu stupanja na snagu ovog zakona vlasnik ili nosilac prava korišćenja ili raspolaganja ili polaže pravo na tu nepokretnost na osnovu teretnog ili bezteretnog pravnog posla.

(2) Obveznik vraćanja pokretnih stvari i imovinskih prava je država ili drugo pravno odnosno fizičko lice u čijoj se imovini zateknu te stvari i prava u momentu stupanja na snagu ovog zakona.

(3) Obveznici vraćanja podržavljenih preduzeca, odnosno drugih privrednih subjekata ili za uspostavljanje udela na njihovoj imovini jesu preduzeca, odnosno druga pravna ili fizička lica u čijoj se imovini nalaze sredstva, odnosno imovina podržavljenih preduzeca ili drugih privrednih subjekata.

(4) Pravno odnosno fizičko lice koje je obveznik vraćanja stvari po odredbama st. 1-3. ovog člana ima pravo na naknadu njene vrednosti od Republike Srbije, ako je pravo na tu stvar steklo punovaznim teretnim pravnim poslom, ili na osnovu propisa o agrarnoj reformi.

(5) Obveznik naknade u akcijama kojima raspolaže Republika Srbija jeste Akcijski fond Republike Srbije.

(6) Obveznik naknade u obveznicama i u novcu je Republika Srbija.

Clan 11.

(1) Ako su obveznici vraćanja fizička lica koja su u međuvremenu putem zakonitog teretnog posla ili bezteretnog sticanja postala vlasnici imovine koja je bila oduzeta od bivših vlasnika primenom propisa i akata iz clana 2. i 3. ovog zakona, ta fizička lica imaju pravo na nadoknadu do visine uložениh sredstava u predmetnu imovinu, a svoja prava na obeštećenje ostvaruju u posebnom postupku od Republike Srbije.

(2) Medjutim, smatra se obveznicima vraćanja oni držaoci stvari i prava iz stava 1. ovog clana koji su pribavili iste bez pravnog osnova ili ako ih drže po osnovu najma, zakupa ili drugog tome srodnog odnosa.

Glava treća

PREDMET VRACANJA I OBEŠTECENJA

Clan 12.

Na osnovu ovog zakona predmet vraćanja odnosno obeštećenja je narocito sledeca imovina:

- Poljoprivredno zemljište sa objektima i bez objekata (stambene, poslovne i ekonomske zgrade), šume i šumsko zemljište, pašnjaci, sve bez obzira na stanje u kojem se nalaze.
- Gradevinsko zemljište bez obzira na stanje u kome se nalazi.
- Stambene i poslovne zgrade, odnosno idealni delovi takvih zgrada bez obzira na stanje u kome se nalazi.
- Stanovi i poslovne prostorije, bez obzira na stanje u kome se nalaze.
- Preduzeca bez obzira na stanje u kome se nalaze.
- Hoteli i renta-vile bez obzira na stanje u kome se nalaze.
- Udruženja i fondovi.

- Prevozna sredstva.
- Pokretne stvari.
- Novcana sredstva.
- Hartije od vrednosti.
- Intelektualna svojina.

Glava cetvrta

OBLICI VRACANJA IMOVINE

I. Vracanje u naturalnom obliku

Clan 13.

(1) Povracaj imovine vrši se vracanjem bivšem vlasniku prava svojine I drzavine na istoj imovini koja mu je bila oduzeta.

(2) Ako se imovina ne može vratiti u celini, moguće je delimicno vracanje s tim što se razlika u vrednosti nadoknazuje drugom imovinom u adekvatnom obimu i kvalitetu na istoj teritoriji ili se isplacuje po tržišnoj vrednosti.

1. Vracanje pokretnosti

Clan 14.

(1) Predmet vracanja su pokretnosti, kulturne, umetnicke ili istorijske vrednosti, kao i druge pokretne stvari, predmeti ili grupe predmeta za privrednu delatnost, predmeti ili grupe predmeta za licnu upotrebu bivšeg vlasnika kao i predmeti koji su bivšim vlasnicima ili njihovim pravnim sledbenicima posebno dragi.

(2) Pokretnosti koje su po propisima o zastiti prirodnih i kulturnih dobara predmeti kulturne i prirodne bastine, vracaju se u svojinu i drzavinu.

2. Vracanje nepokretnosti

Clan 15.

(1) Poljoprivredno zemljiste, sume, gradjevinsko i sumsko zemljiste, stambene i poslovne zgrade, odnosno idealni delovi takvih zgrada, stanovi i poslovne prostorije, vracaju se pod uslovima propisanim u ovom zakonu.

(2) Nepokretnosti koje su po propisima o zastiti prirodne i kulturne bastine proglašene za kulturne spomenike ili prirodne znamenitosti takodje se vracaju pod uslovima predvidjenim u ovom zakonu.

(3) Pomocne, zajednicke i njima slicne prostorije vracaju se u svojinu i državinu bivšim vlasnicima odnosno njihovim naslednicima.

Clan 16.

(1) Nepokretnost cija vrednost nakon podrzavljenja nije bitno porasla, vraci se, pod uslovima utvrdjenim u ovom zakonu, bez obracuna razlike u vrednosti.

(2) Ako je vrednost nepokretnosti bitno porasla usled novih ulaganja vrši se prebijanje porasle vrednosti sa ostvarenim prihodom obveznika vracanja za vreme korišćenja nepokretnosti.

(3) Nepokretnost cija je vrednost nakon podrzavljenja bitno smanjena, vraci se korisniku prava uz doplatu naknade do pune vrednosti u trenutku podrzavljenja.

Clan 17.

(1) Poljoprivredno zemljište vraća se bivšem vlasniku u svojinu i državinu.

(2) Ako na oduzetom poljoprivrednom zemljištu sada postoji pravo svojine trećeg lica bivši vlasnik ima pravo na drugo odgovarajuće poljoprivredno zemljište iz kompleksa podržavljenog poljoprivrednog zemljišta. Pod pojmom drugog odgovarajućeg poljoprivrednog zemljišta podrazumeva se zemljište koje je istog kvaliteta i boniteta i približne lokacije.

(3) Korisnik oduzetog zemljišta dužan je da postupi po odredbama stava 1 ovog člana.

Clan 18.

(1) Ako korisnik prava ne traži povratak poljoprivrednog zemljišta, odnosno šume u naturi pripada mu pravo na novčanu naknadu koja će se isplatiti najkasnije u roku od godinu dana.

Clan 19.

(1) Stambene zgrade, odnosno stanovi na kojima ne postoji zakupni ili tome srodan odnos, vraćaju se bivšem vlasniku u svojinu i državinu.

(2) Stambene zgrade, odnosno stanovi na kojima postoji zakupni ili tome srodan odnos, vraćaju se uspostavljanjem prava svojine na tim nepokretnostima.

(3) Na prava i obaveze između bivšeg vlasnika kao zakupodavca nepokretnosti iz stava 2. ovog člana i zakupca ovih nepokretnosti primenjuju se odredbe Zakona o Obligacijama.

(4) Poslovne zgrade i poslovne prostorije na kojima ne postoji zakupni ili tome srodni odnos, vraćaju se bivšem vlasniku u svojinu i državinu.

(5) Poslovne zgrade i poslovne prostorije na kojima postoji zakupni ili tome srodni odnos, vraćaju se bivšem vlasniku u svojinu a u državinu po isteku najviše godinu dana od dana

konacnosti rešenja o povracaju imovine, ako se bivši vlasnik i zakupac drugacije ne sporazumeju.

Clan 20.

(1) Na podrzavljenom gradjevinskom zemljistu na kome bivsi vlasnik ima pravo koriscenja, stupanjem na snagu ovog zakona uspostavlja se pravo svojine u njegovu korist.

(2) Podrzavljena neizgradjena gradjevinska zemljista koja su opštini ili nekom drugom, u skladu sa zakonom, predata radi privodjenja nameni u skladu sa planskim aktom, vracaju se u svojinu bivšem vlasniku.

(3) Podržavljena neizgadena gradevinska zemljišta koja su opštini ili nekom pravnom ili fizickom licu u skladu sa zakonom predata radi privodenja nameni u skladu sa planskim aktom vracaju se i ako su u trenutku stupanja na snagu ovog zakona vec ustupljena za izgradnju, a obveznik vracanja mora nadoknaditi štetu korisniku zemljišta u vrednosti uloženi sredstava.

(4) Podržavljena izgradena gradevinska zemljišta vracaju se vlasniku bilo da je na njima izgrađen trajni objekat u svojini bivšeg vlasnika, bilo da je u svojini drugog fizickog ili pravnog lica. Ukoliko je objekat u svojini pravnog ili fizickog lica između vlasnika zemljišta i vlasnika trajnog objekta uspostavlja se zakupni odnos. Uslove zakupa zemljišta propisuje nadležno ministarstvo za prelazni period od godinu dana kada se ima uspostaviti tržišno formiranje cena.

(5) Neizgradjeni deo zemljišta iz stava 3. ovog clana od koga se može formirati gradjevinska parcela u skladu sa izmenom planskog akta, vraca se u svojinu bivšem vlasniku

(6) Za gradjevinsko zemljiste koje je ekspropnisano po propisima o eksproprijaciji do stupanja na snagu Zakona o eksproprijaciji ("Sluzbeni list FNRJ", br. 12/57), korisniku prava pripada trzisna naknada, ako on za to zemljiste na ime naknade nije dobio drugu nepokretnost i ako se zemljiste po odredbama st. 1-4. ovog clana ne moze vratiti.

(7) U slučaju iz stava 4), stari vlasnik može odbiti povraćaj stvari i tada mu pripada naknada u vidu zamene za drugo građevinsko zemljište ili novčana naknada po tržišnoj ceni.

Clan 21.

(1) Nepokretnosti se vraćaju oslobodjene hipotekarnih tereta koji su nastali od momenta njihovog podržavljenja do dana stupanja na snagu ovog zakona. Za potraživanja koja su bila obezbeđena ovim teretima garantuje Republika Srbija.

(2) Službenosti, izbrisane podržavljenjem, oživljavaju, a takodje i neistekli ugovori o dugoročnom zakupu nepokretnosti.

3. Vraćanje preduzeća i kapitala

Clan 22.

(1) Preduzeće koje je bilo podržavljeno vraća se bivšem vlasniku - fizičkom licu ako u momentu stupanja na snagu ovog zakona obavlja istu ili srodnu privrednu delatnost kao samostalno pravno lice, a ako je u sastavu drugog pravnog lica - pod uslovom da se ekonomski i tehnoloski može izdvojiti iz tog pravnog lica.

(2) Ako je vrednost preduzeća u momentu vraćanja bitno porasla usled novih ulaganja vrši se prebijanje porasle vrednosti sa prihodima ostvarenim za vreme korišćenja preduzeća.

Clan 23.

(1) Ako je predmet vraćanja preduzeće čija je vrednost bitno smanjena u odnosu na vrednost preduzeća u trenutku podržavljenja, za razliku u vrednosti bivšem vlasniku pripada trzisna naknada, u skladu sa članom 31. ovog zakona na teret sredstava Republike Srbije.

(2) Ako je predmet vraćanja u svojinu preduzeće čija je vrednost bitno porasla u odnosu na vrednost preduzeća u trenutku podržavljenja vrši se prebijanje u skladu sa članom 22. stav 2.

Član 24.

(1) Imovina ličnih i kapitalskih društava vraća se uspostavljanjem odgovarajućeg udela bivšeg vlasnika na društvenom kapitalu pravnih lica koja su naslednici sredstava, odnosno imovine podržavljenih preduzeća i drugih privrednih subjekata čiji su ortaci, odnosno akcionari bili bivši vlasnici.

(2) Vrednost udela mora biti jednaka vrednosti udela koji je korisnik prava imao na podržavljenom preduzeću ili na drugom privrednom subjektu iz stava 1. ovog člana.

(3) Imovina (kapital) iz stava 1. ovog zakona može se na zahtev bivšeg vlasnika vratiti vraćanjem u svojinu i državinu odnosno uspostavljanjem prava svojine na nepokretnosti pravnog lica koje je naslednik sredstava, odnosno imovine podržavljenog preduzeća ili drugog privrednog subjekta čiji je deonikar, odnosno ortak bio bivši vlasnik

(4) Na vraćanje nepokretnosti u smislu stava 3. ovog člana, primenjuju se odredbe ovog zakona koje se odnose na povratak nepokretnosti.

Član 25.

(1) Na način utvrdjen u članu 28. ovog zakona vraća se i imovina preduzeća iz člana 26. st. 1. i 3. ovog zakona, ako se preduzeće ne može vratiti kao celina.

(2) Povratak u smislu odredbi čl. 26. i 28. ovog zakona bivši vlasnik može da odbije, u kom slučaju ima pravo na trzisnu naknadu.

II. Novcano obestecenje (trzisna naknada)

Clan 26.

(1) Ako se nepokretnost ne moze vratiti u svojinu i drzavinu, odnosno ako se u vezi s njom ne moze uspostaviti pravo svojine ili udela, bivsi vlasnik dobija naknadu uspostavljanjem udela na pravnom licu, ili u novcu, ili u akcijama koje drzi Akcijski fond, ili na njegov zahtev, u obveznicama izdatim u tu svrhu.

(2) Ako bivsi vlasnik zahteva akcije u smislu prethodnog stava, a iste ne mogu da mu se ponude, pripada mu trzisna naknada u novcu, ili obveznicama Republike Srbije.

(3) U slucajevima iz stava 1. ovog clana bivsi vlasnik i obveznik mogu se sporazumeti da bivsem vlasniku pripadne u svojinu druga nepokretnost.

(4) Pravo na naknadu imaju i bivsi vlasnici koji su svoju podrzavljenu imovinu povratili na osnovu pravnog posla uz naknadu.

Clan 27.

(1) Ako se, u skladu sa clanom 26. ovog zakona, podrzavljeno preduzece ne moze vratiti bivsem vlasniku, ili ako se, u smislu clana 28. ovog zakona, ne moze uspostaviti udeo na preduzecu ili pravo svojine na nepokretnosti, bivsi vlasnik ima pravo na trzisnu naknadu u vrednosti imovine, odnosno udela na podrzavljenom preduzecu.

(2) Bivsi vlasnik iz stava 1. ovog clana moze da zahteva da mu se vrednost podrzavljene imovine nadoknadi novcu ili u vidu obveznica ili akcija.

Clan 28.

(1) Vrednost podrzavljene imovine utvrdjuje se prema njenom stanju u trenutku podrzavljenja i uz uvazavanje njene trzisne vrednosti u

momentu donosenja resenja o povracaju imovine, odnosno obestecenju.

(2) Vrednost stana, stambene zgrade, odnosno poslovnih prostorija ili poslovne zgrade utvrđuje se u skladu sa stavom 1) ovoga clana.

(3) Vrednost poljoprivrednog zemljista, suma i zemljista koriscenog za izgradnju utvrđuje se prema trzisnoj vrednosti gradjevinskog zemljista.

(4) Vrednost stvari koje predstavljaju spomenik kulture ili prirodnu znamenitost utvrđuje se po metodologiji za ocenjivanje spomenika kulture I prirodnih znamenitosti.

(5) Novcane vrednosti podrzavljenih preduzeca, utvrđjene u trenutku podrzavljenja, valorizuju se na osnovu pariteta dinara prema USA dolaru u trenutku podrzavljenja imovine i pariteta dinara prema USA dolaru na dan donosenja resenja o vracanju imovine, pri cemu se uzima u obzir prosečno povećanje dolarskih cena te imovine koje utvrdi ministar za finansije shodno medjunarodno priznatim normama.

(6) Ako se sadasnja vrednost imovine iz prethodnih stavova ne moze utvrditi, vrednost se utvrđuje po merilima utvrdjenim propisom iz clana 52. stav 1. ovog zakona, ako ovim zakonom nije drugacije odredjeno.

Clan 29.

(1) Placanje naknade se obavlja u smislu clana 26 stav 1) i stav 2).

(2) Obveznice su hartije od vrednosti koje glase na donosioca, nominovane su u evrima a isplative u jednakim dinarskim polugodisnjim ratama u roku od 2 godina, sa kamatnom stopom od sest posto godisnje. Polugodišnje rate podležu uskladivanju sa zvanicnom stopom inflacije u trenutku isplate."

(3) Sredstva za pokrice obaveza po osnovu izdatih obveznica obezbedjuje Republika Srbija.

Clan 30.

Za period od konacnosti resenja o naknadi do pocetka obracunavanja kamata na obveznice, odnosno kada je to utvrđeno resenjem do isplate naknade u gotovom novcu, bivsem vlasniku pripadaju kamate koje vase za uloge po vidjenju, a glavnica se valorizuje.

Clan 31.

Bivsem vlasniku, koji se po propisima o socijalnoj zastiti smatra licem losijeg imovinskog stanja, moze se, umesto naknade u vidu akcija ili obveznica, isplatiti trzisna naknada u jednokratnom novcanom iznosu ili u jednakim mesecnim ratama a u trajanju najviše godinu dana.

Clan 32.

(1) Naknade date na osnovu propisa o oduzimanju imovine kao i naknade date za imovinu koja je podrzavljena na nacin utvrđjen clanom 3. stav 2) i stav 3) ovog zakona, prilikom odlucivanja o povracaju imovine u smislu ovog zakona ne uzimaju se u obzir.

(2) Zahtevi za naknadu po osnovu nemogucnosti koriscenja, odnosno upravljanja imovinom, kao i po osnovu odrzavanja nepokretnosti u periodu od dana podrzavljenja do stupanja na snagu ovog zakona, ne priznaju se.

(3) Obveznicima iz cijih se sredstava u smislu odredaba ovog zakona vraca nepokretnost koju su stekli uz placanje naknade, pripada trzisna naknada po propisima o eksproprijaciji i prinudnom prenosu nepokretnosti u drustvenoj svojini.

(4) Trzisna naknada iz stava 3. ovog clana u vidu obveznica isplacuje se na teret budzeta Republike Srbije.

Glava peta

POSTUPAK ZA OSTVARIVANJE PRAVA

1. Pokretanje postupka

Clan 33.

(1) Postupak za povracaj imovine, odnosno obestecenje pokrece bivsi vlasnik zahtevom koji podnosi opstinskom organu uprave nadležnom za imovinskopravne poslove, prema mestu gde se nalazi imovina koja je predmet zahteva.

(1) Postupak za ostvarivanje prava bivših vlasnika je hitan.

Clan 34.

(1) Istovremeno sa zahtevom za pokretanje postupka bivši vlasnik je ovlašćen da obvezniku vraćanja predloži sporazumno rešenje. U slučaju da je uz zahtev za pokretanje postupka podnet i predlog za sporazumno rešenje, organ koji vodi postupak zakazuje usmenu raspravu radi zaključenja poravnanja. Postignuto poravnanje ima snagu izvršne isprave.

Clan 35.

(1) Pravo na podnosenje zahteva za povracaj imovine, odnosno obestecenje, imaju bivsi vlasnik i njegovi pravni sledbenici.

(2) Kad pravo na povracaj imovine, odnosno obestecenje ima vise lica, pravovremeno podnet zahtev jednog od tih lica smatra se podnetim u korist svih sukorisnika prava.

(3) Pokretanje postupka moze da inicira i obveznik vraćanja.

(4) Ako nadležni organ u slučaju iz stava 2. ovog člana utvrdi da postoji javni interes, sam pokreće postupak po službenoj družnosti.

(5) Zahtev za povraćaj imovine, odnosno obestecenje može se podneti najkasnije u roku od tri godine od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Član 36.

(1) Stranke u postupku za vraćanje imovine jesu bivši vlasnik, njegov pravni sledbenik, obveznik vraćanja.

(2) U pogledu pravnog sledbeništva dovoljno je da se isto iskaze verovatnim.

(3) Stranke iz stava 1. ovog člana koje nemaju stalno prebivaliste, odnosno sediste u Republici Srbiji, moraju da imaju punomoćnika sa prebivalistem, odnosno sedistem u Republici Srbiji koji zastupa stranku u vezi sa svim radnjama u postupku.

2. Sadržina zahteva

Član 37.

(1) Zahtev za povraćaj imovine, odnosno obestecenje treba da sadrži podatke:

- o vrsti, veličini, i lokaciji imovine na koju se zahtev odnosi,
- o pravnom osnovu, načinu i vremenu podrzavljenja,
- o pravnom osnovu zahteva za povraćaj,
- o tome u kom obliku se zahteva povraćaj.

(2) Uz zahtev se podnose:

1) isprava o podrzavljenju imovine ili navod o sluzbenom glasilu u kome je objavljen akt uz konkretno navodjenje predmeta podrzavljenja;

2) dokaz o svojstvu podnosioca zahteva tj. da li je to lice neposredno bivsi vlasnik ili njegov pravni sledbenik;

3) punomocje za ovlasчено lice koje ce pred nadleznim organima zastupati interese podnosioca zahteva, ako podnosilac zahteva nema stalno prebivaliste na teritoriji Republike Srbije.

(3) Ako se zahtev odnosi na nepokretnost, podnosi se i sledece:

- izvod iz javne knjige u kojoj se vrši upis nepokretnosti ili overena foto-kopija uloska te knjige, ili pak druga javna isprava sa tim podacima.

- podaci iz katastra zemljista o položaju, površini i načinu iskoriscavanja parcela, sa identifikacijom sadašnjih oznaka nepokretnosti, ciji se povracaj traži.

(4) Zahtev moze da sadrzi i druge podatke I isprave koji su od znacaja za utvrdjivanje opravdanosti zahteva.

Clan 38.

(1) Ako ne postoje isprave iz clana 41. ovog zakona nadlezni organ iz clana 37.stav 1. ovog zakona po sluzbenoj duznosti pribavlja dokaze o verovatnosti postojanja prava.

(2) Obveznici vracanja i treca lica duzni su da nadleznom organu podnesu sve dokaze i dozvole uvid u isprave i podatke koji su potrebni za kompletiranje dokumentacije o zahtevu.

(3) Obveznici vracanja i treca lica duzni su i da bivsim vlasnicima, odnosno njihovim punomocnicima dozvole uvid u isprave i podatke koji su relevantni za utvrdjivanje postojanja prava za povracaj imovine I podnosenje zahteva.

(4) Organi koji raspolazu podacima i vode sluzbene evidencije (zemljišne knjige, katastar, arhiv i sl.) su dužni da omoguce uvid

u dokumentaciju i da u roku od 15 dana odgovore na zahtev obveznika, korisnika i organa koji vode postupak.

(5) U slučaju da organi koji raspolažu određenom dokumentacijom ne postupe po zahtevu organa koji vodi postupak za povratak imovine, pokrenuce se protiv odgovornog lica postupak zbog zloupotrebe službenog položaja.

3. Nadležnost organa

Clan 39.

(1) Organ iz clana 37 stav 1. ovog zakona donosi prvostepeno rešenje, nakon sprovedenog ispitnog postupka i pribavljanje mišljenja Lige za zaštitu privatne svojine i ljudskih prava.

(2) Po žalbi na prvostepeno rešenje odlucuje Ministarstvo finansija i ekonomije.

4. Donosenje resenja

Clan 40.

(1) Organ iz clana 37. stav 1. ovog zakona utvrđuje sve cinjenice i okolnosti za odlucivanje o zahtevu za povratak imovine i obeštencju .

Rešenje kojim odlucuje o zahtevu sadrži:

- naznacenje bivšeg vlasnika kome je imovina podržavljena;
- naznacenje lica kojima se imovina vraca odnosno kojima se utvrđuje obeštencje;
- naznacenje obveznika povraca ja imovine, odnosno obveznika obeštencja;
- naznacenje imovine koja je podržavljena, kao I osnov, odnosno akt o oduzimanju;
- naznacenje obima I vrednosti imovine koja se vraca, kao I drugi podaci o imovini, sa oznakama identifikacije prema stanju na dan donošenja rešenja;

- naznacenje nacina, odnosno oblika I visine naknade;
- naznacenje roka za predaju u posed imovine koja se vraća u naturi, odnosno roka za obeštćenje.

(2) Ako je bivši vlasnik podrzavljene imovine umro, a njegovi pravni sledbenici nisu utvrdjeni, resenje o povracaju imovine, odnosno obestecenju glasi na njegove pravne sledbenike koji su korisnici prava po ovom zakonu, bez njihovog imenovanja.

(3) U slucaju iz stava 2. ovog clana vracena imovina se resenjem daje na privremeno upravljanje staraocu za posebne slucajeve, dok se ne utvrdi njen pravni sledbenik.

(4) U resenju o vracanju imovine prvostepeni organ izdaje i nalog nadleznim organima za izvršenje resenja, kao i brisanje eventualnih tereta i odlucuje o troskovima postupka.

(5) Konacno rešenje iz stava 1. ovog clana dostavlja se po službenoj dužnosti sudu koji vodi zemljišne knjige, odnosno organu koji vodi javne knjige o evidenciji nepokretnosti I prava na njima.

(6) Svi postupci u vezi pribavljanja dokumentacije povodom povracaja imovine su besplatni.

Clan 41.

(1) Odluka o vracanju imovine donosi se i dostavlja bivšem vlasniku, odnosno njegovom pravnom sledbeniku najkasnije u roku od tri meseca od dana podnosenja uredno sastavljenog zahteva.

(2) Danom podnosenja uredno sastavljenog zahteva smatra se dan kada je nepotpuni zahtev u celini dopunjen.

Clan 42.

- (1) Konacno rešenje o vraćanju imovine I obeštećenju izvršavaju:
 - sudovi odnosno organi odredjeni zakonom za vodjenje javnih knjiga o evidenciji nepokretnosti I prava na njima, kad je rec o upisu vlasništva na nepokretnosti;
 - Akcijski fond kad je rec o uspostavljanju udela u preduzecu ili naknadi u akcijama;
 - Ministarstvo finansija I ekonomije kad je rec o naknadi u obveznicama I novcanoj naknadi.
- (2) Prinudno izvršenje rešenja koja nisu dobrovoljno izvršena sprovodi se po odredbama Zakona o opštem upravnom postupku (nenovcane obaveze) odnosno Zakona o izvršnom postupku (novcane obaveze).
- (3) Za izvršenje ovoga zakona imaju se formirati posebni fondovi za te namene ili obezbediti drugi izvori finansiranja.

5. Ostala pitanja u vezi sa postupkom

Clan 43.

(1) Na zahtev bivseg vlasnika radi obezbedjenja zahteva za vraćanje imovine ili iz drugih znacajnih razloga prvostepeni organ donece privremeni zakljucak radi obezbedjenja izvršenja obaveze kojim se odredjuje zabeležba postupka u javnoj knjizi, privremena zabrana raspolaganja nepokretnostima, odnosno odlaze delimicna ili potpuna kapitalaska transformacija preduzeca i drugih privrednih subjekata.

(2) Iz istih razloga prvostepeni organ moze i pre nego sto donese resenje o povracaju imovine, bivseg vlasnika privremeno uvesti u posed nepokretnosti i preduzeca, ako je stvarni i pravni osnov njegovog zahteva za povracaj ucinjen verovatnim.

(3) Protiv zakljucka iz stava 1. ovog clana dozvoljena je žalba koja ne odlaže sprovedjenje izvršenja.

Clan 44.

(1) Bivsi vlasnici i obveznici vraćanja mogu u toku postupka pred nadležnim organom u svakom trenutku da zaključe poravnanje o imovini koja je predmet zahteva za povratak, odnosno obestecenje.

(2) Nadležni organ će strankama u postupku ukazati na mogućnost poravnania i pružiti im pomoć u međusobnom poravnanju vodeći računa o tome da poravnanje ne bude u suprotnosti sa prinudnim propisima i da je izvršivo.

(3) Poravnanje se smatra zaključenim kada stranke pročitaju zapisnik o poravnanju i potpisu ga.

(4) Ako je poravnanje postignuto samo u odnosu na deo imovine koja je predmet zahteva nadležni organ neće poravnanje u rešenje o povracaju imovine.

Clan 45.

(1) Stranke u postupku za povratak imovine po ovom zakonu i ostavinskom postupku povodom imovine koja je predmet povracaja ne placaju takse kao ni troškove postupka.

(2) O troškovima postupka odlučuje nadležni organ po propisima koji se primenjuju pred tim organom. na teret obveznika vraćanja.

Clan 46.

(1) Ako je u slučajevima iz člana 44. stav 3. ovog zakona ostavinski postupak u vezi sa licem iz st. 2. istog člana pravosnažno okončan a da pritom nije odlučeno i o nasledjivanju imovine koja tom licu pripadne na osnovu rešenja o povracaju imovine, u pogledu te imovine sud će doneti dopunsko rešenje o nasledjivanju, uz novo date naslednicke izjave.

(2) U dopunskom rešenju o nasledjivanju nije dopusteno menjati pravne odnose nastale na osnovu rešenja o nasledjivanju, osim ako se nasledinici drukcije sporazumeju.

(2a) Naslednicke izjave date pre pokretanja postupka za vraćanje imovine nemaju pravno dejstvo na imovinu koja korisniku prava pripadne na osnovu rešenja o vraćanju imovine.

(2b) Odredbe stava 2a) ovog clana ne odnose se na naslednicke izjave date pre podržavljenja imovine kao i na naslednicke izjave date u postupku vraćanja imovine.

(3) Ako se na nasledjivanje u skladu sa vazecim zakonodavstvom primeni pravo strane drzave, u obzir se uzimaju i materijalno-pravne odredbe propisane ovim zakonom.

(4) Za raspravljanje zaostavstine po ovom zakonu isključivo je nadležan sud Republike Srbije.

Clan 47.

(1) Dopunski ostavinski postupak pokrece naslednik bivseg vlasnika, nakon pravnosnaznosti rešenja o vraćanju imovine, predlogom uz koji podnosi i rešenje o nasledjivanju ili njemu jednaku ispravu o nasledjivanju iz clana 51.

stav 1. ovog zakona i druge isprave koje su potrebne za odlucivanje.

(2) Imovina bivšeg vlasnika o kojoj se odlucuje u ovom postupku prelazi na njegove naslednike danom pravnosnaznosti rešenja o vraćanju imovine.

(3) Rokovi koji po zakonu o nasledjivanju teku od dana smrti ostavioca u ovom postupku teku od dana pravnosnaznosti rešenja o vraćanju imovine.

Glava sesta

DONOSENJE PRATECIH PROPISA

Clan 48.

- (1) Ministar za finansije I ekonomiju, zajedno sa ministrom za privredu I privatizaciju, ministrom urbanizma i gradjevine I ministrom poljoprivrede, istovremeno sa danom stupanja na snagu ovog zakona donece uputstvo o merilima, odnosno o metodologiji za ocenjivanje vrednosti podrzavljenih pokretnosti, nepokretnosti, preduzeca, odnosno imovine.
- (2) Uputstvo iz stava 2. ovog clana zasniva se na nacelu da se vrednost stvari ocenjuju prema stanju na dan podrzavljenja i prema vrednosti na dan donosenja resenja o vracanju imovine.
- (3) Vrednost sadasnjih preduzeca i drugih pravnih lica ocenjuje se u skladu sa odredbama propisa koji uredjuje privatizaciju preduzeca.
- (4) Metodologiju iz clana 32. stav 4. ovog zakona ministar kulture propisace pravilnikom istovremeno sa stupanjem na snagu ovog zakona.
- (5) Ministar finansija I ekonomije ce propisati uputstvo o postupanju organa po zahtevima za naknadu, sa obrascima koji ce biti korisцени u tom postupku istovremeno sa danom stupanja na snagu ovog zakona.
- (6) Ministar finansija I ekonomije, ce sa danom stupanja na snagu ovog zakona doneti uputstvo o sadrzaju i nacinu vodjenja evidencija (o vracanju imovine, o podnetim zahtevima, izdatim resenjima, izvršenju resenja i dr.).
- (7) Sva podzakonska akta iz ovog clana donece se istovremeno sa donošenjem ovog zakona i obezbedice se da istovremeno sa njim stupe na snagu.

Glava sedma

PRELAZNE I ZAVRSNE ODREDBE

Clan 49.

(1) Od dana stupanja na snagu ovog zakona nije dozvoljeno bilo kakvo raspolaganje nepokretnostima, odnosno imovinom u vezi sa kojom po odredbama ovog zakona postoji dužnost vraćanja, kao ni njihovo hipotekarno opterećenje, zakup i zaloga.

(2) Teretni ili bisteretni pravni poslovi i jednostrane izjave volje koji su u suprotnosti sa odredbom stava 1. ovog člana nistavi su kao i pravni poslovi zaključeni posle 5. oktobra 2000. godine.

(3) Odredba stava 1. ovog člana prestaje da vazi 30 dana po isteku roka iz člana 35. stav 5. ovog zakona, u odnosu na imovinu za koju nisu podneti zahtevi za povratak, odnosno obestecenje.

(4) Imovina vraćena bivšem vlasniku u slobodnom je prometu.

Clan 50.

(1) Ako je imovina koja je predmet povraćaja ili trzisne naknade presla iz drustvene u privatnu svojinu na osnovu nezakonitih, odnosno fiktivnih pravnih akata i poslova, obveznik za povratak odnosno naknadu, jeste pravno odnosno fizicko lice koje je u trenutku odlucivanja o zahtevu za vraćanje bilo vlasnik takve imovine.

Clan 51.

Pravo na naknadu smatra se ugasenim u slucaju kad je privatna imovina presla u drzavnu, odnosno drustvenu svojinu, poklonom ili odricanjem od nasledja, osim u slucaju kad je volja poklonodavca, odnosno odricaoca bila iznudjena.

Clan 52.

(1) Podnosenje zahteva i odlucivanje o pitanjima iz ovog zakona dopusteno je bez obzira na to da li je do stupanja na snagu ovog zakona sud ili drugi drzavni organ pravnosnazno vec odlucivao o zahtevu za povratak, odnosno naknadu, a zahtevu korisnika prava nije bilo udovoljeno.

Clan 53.

Nacin utvrdjivanja vrednosti imovine iz clana 26. ovog zakona propisace Vlada Republike Srbije istovremeno sa stupanjem na snagu ovog zakona.

Clan 54.

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Sluzbenom glasniku Republike Srbije", a primenjivace se od 1. januara 2003. godine.
